

Täysistunto

Keskiviikko 27.11.2024 klo 14.00—23.06

9. Keskustelualoite keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista vuodelle 2025

Keskustelualoite KA 27/2024 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 9. asiana on keskustelu keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. — Keskustelu. Edustaja Siponen.

Keskustelu

21.00 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Olivat ilmeisesti edelleen nämä vaihtoehtobudjetit aiheena tässä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä, ja keskustan.

Kyllä. Kiitoksia. — Tässä käytiin tätä valtion velkaantumista läpi äsken, ja kyllähän se todella keskustalaisena hämmästyttää, että kokoomuksen kärkitavoite tälle hallituskaudelle lähtiessä oli, että Suomen velkaantuminen lopetetaan — velkaantuminen lopetetaan — ja en ole aivan varma, näinkö jossakin sellaisen taulukon, että tämän puolentoista vuoden aikana siitä, kun hallitus saatiin kasaan, tähän päivään olisi jopa 20 miljardia valtio ottanut lisää velkaa, 20 miljardia. Ja niin kuin on nähty, niin sen sijaan, että olisi sitä velkaantumista saatu käännettyä, itse asiassa velkaantuminen on vain kiihtynyt. Nyt se avainasia on, miksi näin on käynyt, miksi hallitus on epäonnistunut tässä velkaantumisen taittamisessa, ja kyllähän se liittyy tähän kasvupolitiikan täydelliseen laiminlyöntiin. Eli ollaan luotettu siihen, että säästämällä, leikkaamalla ja veronkorotuksilla pystytään tämä kehitys taittamaan, ja valitettavasti näin ei ole tapahtunut, ja joudutaan nyt miettimään muita keinoja.

Keskusta on tässä reilun vuoden ajan tuonut useita keinoja kasvun aikaansaamiseksi, millä tavalla maa saadaan kasvuun, ja tästä meidän vaihtoehdosta ”Tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut” löytyy monia monia eväitä. Mutta mikä on nyt ongelma, niin ensi keväänä on jo kaksi vuotta tätä hallituskautta mennyt ja tuntuu, että koko ajan ollaan vain siirretty ja siirretty uusien kasvutoimenpiteitten käytäntöön viemistä, ja pahoin pelkään, että ollaan jo sitten myöhässä. Eli kyllä tämän vuoden puolella olisi ehdottomasti pitänyt saada uusia kasvutoimia sinne putkeen. Tämä on se kritiikin kärki meillä, että miksi näitä kasvutoimenpiteitä ei ole tehty ja miksi ollaan keskitytty vain leikkaamiseen ja verojen korotukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Äsken kopautin jo kohdan 8, mutta jostain syystä täällä eivät liiku nämä meidän asiakohdat, eli nyt oltaisiin jo kohdassa 9, koska kohdan 8 keskustelu klousattiin, lopetettiin, ja sanoin äsken, että päiväjärjestyk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

sen 9. asiana on keskustelu keskustan eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetista. Tarkoituksena oli sosiaalidemokraattien kohdassa puhua kaikki, mutta se ei estä teitä ottamasta myöskin tässä. Mutta nyt ollaan kyllä siellä kohdassa 9, ja toivon, että se siirtyy sinne. — Siellä on sitten edustaja Mehtälä poissa, edustaja Siponen — aiotteko vieläkin ottaa? [Markku Siponen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies, riittää nyt tässä vaiheessa!] — Kiitoksia. — Edustaja Kallio poissa, edustaja Kosonen poissa. — Edustaja Heikkinen.

21.04 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Siponen kertoi, että hallituksen merkittävin epäonnistuminen liittyisi puutteellisiin kasvutekoihin, ja selitti sillä, että velkaantuminen olisi ollut niin kovaa. On totta, että Suomi velkaantuu hurjaa vauhtia, ja tämäkin hallitus ottaa ensi vuonna 12,4 miljardia euroa velkaa, mikä on henkilökohtaisesti minulle valtava pettymys. En nauti enkä pidä siitä laisinkaan. Jos katsotaan niitä syitä, mitkä ovat merkittävimpiä kulueriä, jotka tätä velkaantumista selittävät, niin ehkä ymmärrämme asiaa himpun paremmin.

Siellähän on seitsemän suurimman syyn joukossa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluitten tarpeen kasvu ja toisaalta kustannusten kasvu mutta sitten on myös monia muita asioita, kuten esimerkiksi Suomen merkittävä tuki Ukrainalle — hyvä niin — tai Suomen hävittäjähankinta — hyvä niin. Jos katsotaan muita merkittäviä velkaantumisen syitä siellä, niin siellähän valtion lainanhoitomenojen korkomenot ovat yksi merkittävä kuluerä, ja tämä on tietenkin kansallisesti meille suuri tappio, ja siitä en voi pitää. Yksi vähemmän huomiota saanut kuluerä, johon olemme parlamentaarisesti täällä yhteisesti sitoutuneet, on tietenkin tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot. Nehän ovat itse asiassa aika velkavetoisia meillä, mitä lähdemme tekemään, ja tässähän nimenomaisesti tavoitellaan sitä huomisen kasvua. Aika paljon olen kantanut huolta siitä, että näissä t&k-menoissa, mihin kaikki täällä laajasti sinänsä uskomme, on se, miten me niitten mahdollisesti onnistuessa tuottamaan jotain sellaista parantavaa vaikutusta talouden tuottavuuteen ja kasvuun onnistumme ne suojaamaan ja patentoimaan siten, että se pysyvä hyöty myös jää meille suomalaisille.

Mutta tässä, puhemies, joitain sellaisia merkittäviä menopuolen tekijöitä, jotka selittävät tätä voimakasta velkaantumista, joka on kieltämättä myös minulle valtava pettymys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

21.06 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Keskusta omassa vaihtoehtobudjetissaan haluaa kasvutoiminaan tuoda 40 000 maahanmuuttajaa Suomeen huoltosuhteen heikkenemiseen. Väestö ikääntyy, ja meillä on yhä vähemmän työtä tekeviä veronmaksajia pitämässä yllä hyvinvointiyhteiskuntaa. Syntyvyys on valitettavan alhaista tällä hetkellä. Syntyvyyden kasvu korjaisi huoltosuhdettamme pitkässä juoksussa. Meillä ei ole varaa menettää yhtäkään nuorta, ja siksi hallitus on panostanut peruskoulutukseen ja toisen asteen koulutukseen, jotka ovat tukemassa myös myöhempiä opintoja kohti työelämää.

On totta, että tarvitsemme korkeakoulutettua työvoimaa Suomeen, ja toivotamme heidät tervetulleiksi. Maahanmuuttajat eivät kuitenkaan ratkaise huoltosuhteen ongelmaa — kaikki maahanmuutto ei ole työperäistä eikä tuo kasvua. Meillä on pulaa tietyn alan erityisosaajista, mutta Suomella ei ole varaa ottaa vastaan maahanmuuttajia, jotka eivät pysty elättämään itseään ja perhettään omilla ansioillaan, ja senkin pitäisi tapahtua rehellisesti, Suomen lain mukaisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

Yksi esimerkki elävästä elämästä: Maahanmuuttaja perustaa Suomessa yrityksen, jossa työskentelee monta ulkomaalaista työntekijää, esimerkiksi turvapaikanhakijoita. Yritys pyörii hyvin, ja kauppa käy. Työntekijöille ei kuitenkaan kerry tuloja tulorekisteriin, eli palkoista ei mene mitään tietoa verottajalle. Kuitenkin he käyvät siellä päivittäin tekemässä työtä aamusta yömyöhään, tuskin ilmaiseksi. Pahimmassa tapauksessa nämä henkilöt nostavat myös erilaisia tukia elääkseen Suomessa, palkkatuloja kun heillä ei virallisesti ole. Tämän lisäksi he nostavat yrittäjän heille maksamat palkat käteisellä — Suomi on hyvä maa, täällähän pärjää. Yrittäjälle jää myös hieman isompi potti itselle, kun työntekijöiden palkkarahoista ei ole maksettu ennakonpidätyksiä ollenkaan. Firman käteiskassaan tulleet maksut käytetään pimeisiin palkanmaksuihin, ja loput rahoista jäävät yrittäjän omaan käyttöön, kun niitäkään ei ole kirjattu yrityksen kirjanpitoon kassakoneen kautta. Kirjanpito ei siis anna oikeaa kuvaa yrityksen toiminnasta.

Tätä on harmaa talous, jota verottaja ja poliisin talousrikostutkinta selvittävät. Tällainen toiminta vääristää yritysten välistä kilpailua, ja sellaista me emme halua lisää. Valtion kaipaamat verotulot ovat päätyneet yrittäjän pussiin ja kenties jo ulkomaille, mutta ei hätää: kun yksi jää valvonnassa kiinni, niin aina löytyy uusi kaveri jatkamaan samaa rataa.

Arvoisa puhemies! Maahanmuutolla ja maahanmuutolla on eroja. Kysymys on vain siitä, mitä Suomi tarvitsee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.08 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Olin ajatellut ihan vilpittömän kysymyksen osoittaa jollekin keskustan eduskuntaryhmän edustajalle, mutta viimeisenkin äskentässä, Siposen, poistuessa ainakin väliaikaisesti se ei ole nyt mahdollista, ja esitän sen nyt tälle salille. Johdannoksi haluan todeta, että sinä aikana, kun vuodesta 2019 lähtien olen ollut täällä eduskunnassa — ja aikaisemmin en tällaisessa kokopäiväisessä politiikassa mukana ollutkaan — olen oppinut arvostamaan keskustapuoluetta, ja ajattelen, että kun on alkiolainen puolue, joka on sosiaalireformistinen puolue, ja me täällä keskustapuolueesta vasemmalla olemme työväenliikkeen pohjalta ponnistava sosiaalireformistinen puolue, niin heidän kanssaan on ollut hyvä tehdä yhteistyötä, historiallisesti punamultayhteistyötä vaikeina aikoina Suomessa, ja aika taannoinkin. Eli siinä mielessä kysymykseni ei ole nyt yhtään niin kuin ilkeilevä — no, en sellaisia mitään ilkeileviä kysymyksiä yleensä halua esittää muillekaan, vaan ihan asiapohjaisia kysymyksiä.

Olisin pyytänyt keskustan edustajia selittämään, mitenkä tämä nyt oikein menee, että ”helpotetaan työtulojen progressiota poistamalla 4 000 euroa kuukaudessa ylittävien tulojen osalta työntekijän sairauspäivärahamaksu 0,84 prosenttia ja työttömyysvakuutusmaksu 0,59 prosenttia, eli yhteensä veroluontoiset maksut kevenisivät 1,43 prosenttiyksikköä yli 4 000 euron työtulosta”, ja sitten vastaavasti siinä sitten päivärahalle tulisi tietty katto. Nämä päivärahathan ovat regressiivisiä jo nyt, siis sairauspäivärahat ja työttömyyspäivärahat ja myös vanhempainpäivärahat. Sitten myöhemmin tässä vaihtoehtobudjetissa, missä puhutaan väliotsikolla ”Oikeudenmukaisuutta verotukseen — pieni- ja keskituloisten verotukseen kevennys”, todetaan, että ”säästää täytyy, mutta suurituloisten verotusta ei ole pakko keventää”, ja tehdään ihan samanlainen esitys — tai ainakin täällä tekstissä tehdään, mutta en ole tarkistanut, onko eurotkin merkitty niin — kuin meidän vaihtoehtobudjetissamme oli, että solidaarisuusveron alaraja ei olisi 150 000 euroa, vaan 92 100 euroa. Eli onko keskusta nyt keventämässä yli 4 000 euroa kuukaudessa ansaitsevien verotusta, vai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

onko se käytännössä kiristämässä hyvätuloisten verotusta? Olisin vain halunnut siis vastauksen tähän asiaan, mutta ehkä se kuullaan joskus myöhemmin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on edustaja Lindénin kanssa aika lailla sama kysymys, eli meillä on ansiosidonnainen sosiaaliturva rakennettu niin, että siellä ei ole kattoja ja kaikki ansaitsevat sosiaaliturvaa niistä euroista, mitä tienataan. Työttömyysturvassa on esimerkiksi taittopiste, jossa ansioturva leikkaantuu: ensin ansaitaan 45 prosenttia ja sitten 20 prosenttia jostain kolmesta- ja puolestatuhannesta eurosta ylöspäin, eli se ei kasva kovin suureksi, vaikka tulot kasvavat.

Tämän ajatus on ollut niin sairausvakuutuksessa kuin työttömyysturvassa kuin eläkkeisäkin se, että myös hyvätuloiset ovat tässä yleisessä sosiaaliturvassa mukana ja huolehtivat sosiaaliturvan rahoituksesta mutta ovat myös itse kiinnostuneita sosiaaliturvasta. Sen vuoksi suomalaiseen sosiaaliturvaan ei ole näitä kattoja rakennettu. Minusta se on ollut järkevää politiikkaa siinä mielessä, että pystytään se sillä tavalla rahoittamaan, mutta myöskin siksi, että siihen osallistuvat kaikki. Kaikkia se kiinnostaa, minkälainen turva ansioiden perusteella tulee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.12 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! On ilo käydä keskustelua keskustan vaihtoehdosta näin eduskunnassa. Harmikseni, kun katson keskustan edustajien läsnäoloa salissa, täällä ei ole yhtä ainutta keskustan edustajaa, mutta käydään me muut keskustelua keskustan vaihtoehdosta.

”Tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut.” Paljon kaunista tekstiä, paljon kauniita kirjauksia, mutta kun vähän pintaa ravitaan, niin nämä kaikki voi itse asiassa kumittaa, jokaisen sivun täältä. Eihän tämä ole mikään vaihtoehto. Tämä on vaihtoehto puolueelta, joka ei halua kantaa vastuuta. Tämä on vaihtoehto puolueelta, joka saatuaan äänet suomalaisilta vaaleissa ei ollut valmiina lähtemään hallitukseen. Tämä on vaihtoehto puolueelta, joka on jättänyt tämän maan talouden katastrofaaliseen tilaan, ja kun tulisi aika korjata tilanne, niin nostetaan kädet pystyyn. Täysin tyhjä paperi. Mutta jos me sitä kuitenkin vähän nyt kohteliaisuuden nimissä käydään läpi.

Suomalaisten maksettaviksi 450 miljoonaa euroa enemmän veroja kuin hallituksen vaihtoehdossa ja 170 miljoonaa euroa vähemmän säästöjä kuin hallituksen vaihtoehdossa — sitä on keskusta 2020-luvulla. 40 000 maahanmuuttajaa, keskustan suurin kasvutoimi vuositasona. Silläkö tämä maa saadaan nousemaan? Kysynpä vaan, mihin te olette kadottaneet oman puolueenne juuret. Koko vaihtoehto perustuu vain siihen, että te yritätte ikään kuin osoittaa, kuinka kauhea hallitus on, kun se yrittää korjata teidän aiheuttamaanne kepu-sote-sotkua ja muita talouden järkyttäviä ongelmia.

Sitten kiinnitin huomiota koko tämän syksyn ajan siihen, että te olette toistuvasti yhdessä sosiaalidemokraattien kanssa kritisoineet hallituksen yleisen arvonlisäveron korottamista — osin perustelluista syistä, arvonlisäveron korotus oli järkyttävä ja kamala, ja siihen ollaan valitettavasti jouduttu tämän taloustilanteen takia. Jollain tavalla tämän kritiikin osalta olisi voinut olettaa, että se näkyy myös teidän vaihtoehdossanne, mutta mitä vielä, sielähän te sen kuittaatte.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

Näyttää nyt siltä, että kyseessä on ollut vain suomalaisten äänestäjien täysin häikäilemättömän sumutus, jolla olette pyrkineet osoittamaan, kuinka kauhea hallitus on, mutta sitten itsellä, kun tulee aika etsiä niille miljoonille ja miljardeille vaihtoehtoa, meneekin sormi suuhun ja tajuatte, että ette kykene siihen, ette pysty parempaan kuin hallitus, ja sen takia kuitaatte sen, mitä hallitus tekee. Kehottaisin teitä seuraavan kerran pohtimaan, kun kritisoitte hallituksen tekemiä toimia, että jos esittää kritiikkiä, niin on esitettävä myös vaihtoehto. Valitettavasti teidän ohjelmastanne en sitä löydä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

21.15 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehtoa katsoessa huomaa toistuvan saman, mikä on myös SDP:n vaihtoehdossa. Eli sen tasapainottamispyrkimykset perustuvat isoilta osin, erityisesti pitkällä aikavälillä, laajamittaiseen maahanmuuttoon eli ajatukseen siitä, että me saataisiin 40 000 maahanmuuttajaa nettona Suomeen joka ainoa vuosi. No, jos kyseessä olisivat korkean osaamistason jo koulutetut, heti työllistyvät ja suurella veroprosentilla veroja tänne maksavat tulijat, niin varmasti suomalaiset voisivat josain määrin vielä ymmärtää tämän.

Mutta jos me katsotaan, minkälaista keskustalaista politiikkaa keskusta on täällä eduskunnassa edistänyt samaan aikaan, kun he puhuvat laajamittaisesta maahantulosta ja rajojen avaamisesta, niin keskusta on täällä salissa äänestänyt esimerkiksi sellaista työperäisen maahanmuuton kiristystä vastaan, mitä tämä hallitus ja perussuomalaiset erityisesti ovat esittäneet, 1 600 euron tulorajaa työperäiselle maahanmuuttajalle. Ja kysynkin, mitä se tarkoittaa, jos samaan aikaan ajaa laajamittaista maahanmuuttoa Suomeen, nettomääräisesti kymmeniätuhansia joka ainoa vuosi, ja vastustaa esimerkiksi korkeampaa tulorajaa työperäisille tulijoille. Joku voisi aivan perustellusti nähdä, että keskustaa ei niinkään kiinnosta ne korkean osaamistason tulijat, heille riittää oikein hyvin, että tänne tulee nimenomaan sitä halpamaahanmuuttoa polkemaan palkkoja, täyttämään niitä työpaikkoja, jotka eivät täytyisi suomalaisilla, jotka eivät välttämättä halua tehdä työtä esimerkiksi alle 1 600 eurolla. Eli korvataan se halpamaahanmuutolla.

Toinen esimerkki siitä, mitä politiikkaa te olette edistäneet samanaikaisesti kuin tätä 40 000 nettomaahantulijan tavoitettanne: Te olette äänestäneet tässä salissa nimenomaan keskustan esittämänä myös esimerkiksi kansalaisuuslain kiristyksiä vastaan, jotka tämä hallitus vei läpi erityisesti perussuomalaisten tahdosta. Te vastustitte sitä, että Suomen kansalaisuuden saamiseksi edellytettäisiin viiden vuoden sijaan kahdeksan vuoden asumisaikaa. Te vastustitte sitä. Te näitte, että sekin tekisi Suomesta vähemmän houkuttelevan maan, että me emme jakelisi omia kansalaisuuksiamme, omaa passiamme käytännössä läväperäisimmin Pohjoismaissa. Te olette siis nimenomaan ajaneet sellaista löysää SDP:stä ja erityisesti vasemmistoliitolta ja vihreiltä tuttua löysän maahanmuuton linjaa tässä salissa: ei ehtoja, ei vaatimuksia, ne ihan minimiin, ja samaan aikaan laajamittaista maahantuloa. Sille te perustatte vaihtoehtobudjettinne. Kuinka vastuullista se on Suomen kannalta? [Puhemies koputtaa] Mitä muita lieveilmiöitä siihen liittyy? [Puhemies koputtaa] Niistä emme lue keskustan vaihtoehtobudjetista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

21.19 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kommentti tuohon perussuomalaisten puheenvuoroon. Sieltä kuului, että perussuomalaiset panostaa toisen asteen koulutukseen. Jos nämä 120 miljoonan euron leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ovat panostusta toisen asteen koulutukseen, niin täytyy sanoa, että en halua tällaista panostusta enää ollenkaan meidän toiselle asteelle — jos teidän panostuksenne ovat leikkauksia ammatilliseen koulutukseen. Te kerroitte, että ammatillinen koulutus tarvitsee kunnianpalautuksen, duunarialat tarvitsevat kunnianpalautuksen, ja nyt te täällä kritisoitte, kun keskustan vaihtoehdossa on nimenomaan ammatilliseen koulutukseen nämä panostukset. Me emme missään nimessä tekisi säästöjä ammatilliseen koulutukseen.

No, sitten tässä kritisoitiin myöskin tätä keskustan alvilinjaa. Täällä keskustan vaihtoehdossa on todellakin selkeä linjaus. Keskusta ei missään nimessä nostaisi näitä matkailun, liikunnan, kulttuuripalvelujen, kirjojen ja jopa lääkkeiden alvikorotuksia, mitä hallitus on tekemässä perussuomalaisten ja kokoomuksen johdolla.

Mitä tulee tähän kotitalousvähennykseen, keskustan vaihtoehdossa selkeästi lukee täällä, että kotitalousvähennystä ei tule romuttaa. Kotitalousvähennystä ei tule romuttaa. Tämä on jäänyt minulle epäselväksi, miksi hallitus tekee tällaista politiikkaa, mikä suorastaan estää Suomen lähtemisen kasvuun.

Täällä keskustan vaihtoehdossa selkeästi linjataan myöskin, että me emme hyväksy näitä satojen miljoonien Kela-korvauksia yksityiseen terveysbisnekseen, yksityisille lääkäri-jäteille.

Samoin edelleen emme hyväksy myöskään tätä satojen miljoonien ja myöhemmin miljardien satsauksia tähän Turun tunnin junaan, jota perussuomalaiset täällä ajaa eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

21.21 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka en keskustan eduskuntaryhmän jäsen olekaan, niin muutamassa asiassa minusta keskustan ehdotuksissa on ihan vinha perä.

Siinä, minkälaisia numeraalisia tavoitteita me asetamme työperäisen maahanmuuton osalta, voidaan aina keskustella, mikä taso olisi riittävä. Mutta kyllähän se on selvä asia, että itse asiassa Suomen talouden tulevaisuus, myös julkisen talouden tulevaisuus, rakentuu pitkälti sen varaan, että työperäinen maahanmuutto Suomeen kasvaa. Sehän oli myös tämän uusimman väestöennusteen suurin havainto, että ilman työperäisen maahanmuuton merkittävää kasvamista Suomen työikäinen väestö tulee vähenemään. Ja silloin kun työikäinen väestö vähenee, on totta kai selvä asia, että täällä keskusteltaisiin sen jälkeen aivan toisen tyyppisistä tasapainotustoimista julkiseen talouteen. Elikkä sikäläkin, jos haluamme pitää hyvinvointiyhteiskunnan jatkossakin pystyssä, niin me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa. Tästä ei ole kahta kysymystä.

No sitten, kun kuulee aina tämän kommentin, että minkästyypistä maahanmuuttoa sitten itse kukakin meistä kannattaa ja missäkin tilanteessa, niin on varmaan selvää, että kaikki tässä salissa vasemmalta oikealle, ylhäältä alas ovat sitä mieltä, että totta kai me tavoittelemme nimenomaan niitä huippuosaajia, niitä erityisasiantuntijoita, joista on se suurin kilpailu maailmalla. Mutta siinä on ehkä hyvä muistaa, että kun katsotaan nyt näitä uusimpia katsauksia myös tähän työperäisen maahanmuuton kokonaisuuteen, niin niissähän hyvin todetaan, että nimenomaan näiden erityisasiantuntijoiden osalta ne määrätään ovat laskussa. Elikkä juuri heidän osaltaan, joita me haluaisimme tänne eniten — jos olen ymmärtänyt myös hallituspuolueiden puheenvuorot oikein — sitä laskua tapahtuu kaikista eniten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

juuri tällä hetkellä. Ja siinä aivan varmasti taustalla on se keskusteluilmapiiri, joka Suomessa on vallinnut sieltä kesästä 23 saakka.

No mitä tulee sitten tähän arvonlisäverokysymykseen, niin minusta on kohtuullisen loogista, että niin keskusta kuin me sosiaalidemokraatitkin vastustimme sitä, että laitoitte tämän ennätysmäisen arvonlisäverokorotuksen tässä yleisessä arvonlisäverokannassa voimaan kesken vuotta. Kesällä, kun tästä on täällä päätetty, totesimme, että tämä ei tule verotulokertymää nostamaan. Ja miten on käynyt? Hallitus on itsekin myöntänyt, että verotulokertymä arvonlisäverossa laskee.

No nyt jos tämä tulisi voimaan vuoden alusta, niin kuin me silloin esitimme, että vuoden alusta voidaan tämä korotus tehdä, niin jätettäisiin nyt sitten tekemättä ainakin nämä alimpien kantojen nostamiset, tai se kiristys, mikä liittyy tähän arvonlisäverovelvollisuuden alarajaan, jota te kiristitte jo kesällä. Että kun puhutaan tästä arvonlisäveromoukarista, niin edelleen on tilanne se, että hallitus on yhden vuoden aikana kiristänyt arvonlisäveroja kolmella eri tavalla. Siksi meistä olisi nyt kohtuullista, että ainakaan kaikkia näitä ei samanaikaisesti voida viedä voimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

21.24 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Keskustan vaihtoehtobudjetissa on mielenkiintoinen ulottuvuus liittyen alueelliseen kuljetustukeen. He esittävät siinä, että olisi valmiita kasvattamaan alueellisen kuljetustuen pottia. Tämä tietysti lämmittää mieltä. Kun puolustan aina mielelläni esimerkiksi Koillismaan ja Kainuun saavutettavuutta ja heidän yritysten kykyä saavuttaa esimerkiksi meidän satamat, niin tämä ehdotus on sinänsä varsin kannatettava. Hallitushan on lähestynyt samaa aihetta tavoittelemalla ammattidieselin käyttöönottoa, ja uskon, että sillä on kykyä pitkien välimatkojen Suomessa järkevöittää rahtikustannuksia.

En kuitenkaan malta olla korostamatta, että kun tässä samassa salissa tänään aikaisemmin keskustelussa keskustan eduskuntaryhmästä edustaja Kosonen kertoi niistä lämpimistä väleistä, mitkä keskustan ja vihreiden välillä on, niin tässä kai nyt on hieman sitten rypy löytynyt rakkauteen, koska nimenomaan alueellinen kuljetustukihan on mitä suurimissa määrin tällainen ympäristölle vahingollinen yritystuki, mitä vihreät aina muistavat puheissaan vastustaa, mutta hallituksessa ollessaan eivät sitten muista niitä kuitenkaan leikata.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.25 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun saatiin keskustan edustaja paikalle, niin on itse asiassa pakko kysyä vielä yksi yksityiskohta tästä keskustan vaihtoehdosta. Nimittäin palaa mieleen se hetki, kun eduskunnassa käytiin keskustelua kehitysyhteistyöstä. Keskustan ryhmäpuheenvuoron pitäjä, edustaja Kalmari, totesi täällä jotta-kuinkin suurin piirtein näin, että perussuomalaiset vievät leivän etiopialaisen, vai oliko se nepalilaisen, lapsen suusta, ja kritisoi hyvin voimakkaasti hallituksen tekemiä sopeutuksia kehitysavun puolelle. Tarkistin, ja täältä ei nyt löydy yhtään euroa lisää kehitysapuun. Mistä tämä johtuu? Osaatteko keskustassa kertoa, onko tässä mahdollisesti painovirhe niin että se on päässyt vain unohtumaan? Vai oliko siinäkin kenties kyse vähän vastaavan kal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

taisesta tempusta kuin yleisen arvonlisäveron osalta, eli juksutitte jälleen kerran suomalaisia?

Mutta sitten vielä vähän yleisemmin tähän koulutukseen, mikä keskustasta nostettiin esille.

Huolimatta aika isoista sopeutustoimista — jos katsotaan sitä koulutuksen kenttää kokonaisuudessaan ja sitten vaikka vielä tki-panostukset siihen mukaan luettuna — kyllä sinne aika paljon rahaa laitetaan myöskin lisää: peruskoulurahoituksen vahvistaminen, oppimisen tuen lisääminen. Nämä ovat kaikki toimia, mitkä osuvat koulutuspuolelle. Lasten ja nuorten terapiatakuu voidaan nähdä tietysti sote-palveluina, mutta uskon, että se heijastelee myös sinne koulumaailman puolelle.

Otetaan nyt vaikka tämä ammattikoulu. Ollaan aika isoissa ongelmissa, jos meillä peruskoulusta ysiluokalta tulee amikseen kavereita, jotka eivät osaa välttämättä lukea tai kirjoittaa. Siinä ei, kuulkaa, kovin hienot laitteet tai hirveän moni muukaan asia auta, jos ne perustaidot eivät ole kunnossa. Tämä on se kulma, millä hallitus on tätä nähdäkseni lähestynyt, että lisätään siellä peruskoulussa luku-, kirjoitus- ja matemaattisten aineiden osamista, jotta olisi paremmat valmiudet suoriutua siellä toisella asteella, esimerkiksi ammattikoulun puolella. Tämä on minun mielestäni ihan fiksu lähestymistapa. Eli kokonaisuudessaan koulutukseen kyllä laitetaan merkittävässä määrin rahaa lisää. Tiedän, että tänne ammattikoulun puolelle tulee tämä sopeutustoimi, ja se on totta kai harmillinen, mutta uskoakseni me saadaan parempia tuloksia aikaan, jos meidän peruskoulusta tulee nuoria, jotka sitten omaavat paremmat valmiudet opiskella toisella asteella. Jos nämä pitää laittaa vastakkain, niin tämä on paljon kriittisempi asia — tämä omana mielipiteenä.

Sitten tästä alvikokonaisuudesta. Ei se nyt sillä tavalla toimi. Sittenhän teidän olisi pitänyt aikaisemmin myöntää, että kyllä mekin tulemme säilyttämään tämän arvonlisäveron korotuksen. Tehän, niin sosiaalidemokraatit kuin keskusta, kritisointte sitä täällä. Kuukausitolkulla haukuitte hallituksen pystyyn siitä, että tämä on tehty. Teillä oli kaikki mahdollisuudet esittää vaihtoehto vaihtoehtobudjetissanne, mutta jätitte sen tekemättä. Miksi? Siksi, että te olisitte joutuneet löytämään sadoilla miljoonilla, lähes miljardilla eurolla korvaavia toimia sen tilalle, ja siksi te ette sitä tehneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

21.29 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Täällä keskustan vaihtoehdossa on myös joitain sellaisia samansuuntaisia ideoita, mitä Orponkin hallitus on ollut valmis edistämään, ja koen, että nämä yhdistävät meitä suhteessa keskustaan. Tarkoitan tällä esimerkiksi linjausta, joka heiltä löytyy täältä, että biokaasuedellytyksiä tulee Suomessa parantaa.

Ministeri Mykkänenhän on ottanut sydämenasiakseen edistää Suomessa biokaasuhankkeita. Meillä tuolla pohjoisessa, esimerkiksi Ranualla tai Puolangalla, ollaan päästy näitten Orpon hallituksen investointitukien avulla eteenpäin. Tämä on todella tärkeää Suomen lannoiteomavaraisuuden näkökulmasta tai toisaalta myös liikennepolttoaineiden hajaautetun jakelun näkökulmasta, että biokaasu pidetään edelleen tulevaisuudessa meidän energiapaletissa vahvasti mukana, mielellään kasvavassakin roolissa. Uskon, että teknis-taloudellinen potentiaali on edelleen ainakin viisin- tai jopa seitsenkertaistaa sitä. Tämän takia olisin varovainen siinä, että poliitikot liiaksi lähtisivät valikoimaan niitä teknologioita, mitkä voittavat tai häviävät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

Suomella ja erityisesti Pohjois-Suomella nurmivaltaisena kotitalouseläimiä omaavana vyöhykkeenä voi olla paljon annettavaa Suomen biokaasutuotannolle. Siellä sen edistämisen haasteet nähdäkseni liittyvät ennen kaikkea normeihin ja siihen, että biokaasu haastaa olemassa olevia energiamuotoja ja sitä ei välttämättä aina lainsäädännössä tai verotusjärjestelmissä vielä riittävällä tavalla tasavertaisena vaihtoehtona tunnusteta. Tähänhän Orpon hallitus on myös sitoutunut, että lähdetään näitä normeja purkamaan, ja siinä aina tietysti toivon, että biokaasunkin toimintaedellytyksiä päästäisiin parantamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitosia. — Edustaja Siponen.

21.31 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä jatkaa tästä edustaja Heikkisen ansiokkaasta puheesta, ja yhdyn täysin biokaasuasiassa tähän Heikkisen puheenvuoroon. Sekä edellisen että tämän hallituksen aikana on käsittäkseni näitä investointitukia, EU-rahoitusvälineen rahoja, pystytty kotiuttamaan näihin biokaasuinvestointeihin. Tuolla Ylä-Savossa on itse asiassa etenemässä käsittäkseni Suomen suurin hanke, johonka edellisen hallituksen aikaan Mika Lintilä myönsi investointiavustuksen, ja hyvä, että on myöskin tämän hallituksen aikana jatkettu tätä linjaa. Toki hieman olen kuullut huolestuttavia viestejä nyt sitten näistä muista, kun esimerkiksi viljelijät joutuvat näihin liittyen tekemään pieniä investointeja, että riittääkö ely-keskuksilla näihin rahat. Toivon, että edustaja Heikkinen omalta osaltaan edistää sitä, että tiloilla myöskin nämä investoinnit etenevät ja että myös muuten biokaasu säilyttää sen kilpailukykynsä. Se on varmasti, juuri niin kuin toit esille, tuolla nauta-Suomessa iso vahvuus.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa tästä keskustan vaihtoehdosta vielä yhden asian, mikä on nyt jäänyt minun mielestäni vähän vähälle huomiolle. Täällä on sivulla 23 poimittu tähän vaihtoehtoon tästä keskustan perhepaketista muutamia erittäin hyviä avauksia. Siellä on kolmen kohdan ohjelma. Ehdotetaan vanhempainetuuksien verovapautta, siihen tarvitaan myöskin jonkin verran satsauksia, mutta sitten on taloudellisesti hieman pienempinä tämä opintotuen huoltajakorotus jokaisesta lapsesta ja tämä opintolainahyvityksen taloudellinen tuki näille perheellistyneille.

Ja mikä tässä on nyt se olennainen asia? Me ollaan tässä salissa kaikki oltu erittäin huolissaan tästä meidän syntyvyydestä maassamme. Tarvitaan konkreettisia keinoja, myöskin konkreettisia uusia avauksia tähän perheiden tilanteeseen, niin että jokainen perhe sitten pääsee siihen omaan tavoitelapsilukuunsa. Kyllä keskusta haluaa tältä osin olla rakentamassa hyvää Suomea, ja niin kuin täällä vaihtoehdossa kerrotaan, lapseton Suomi on näivettyvä Suomi, mutta perheiden Suomi on tulevaisuuden Suomi. Toivon, että hallitus ottaa näistä keskustan vaihtoehdon esityksistä myöskin onkeensa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

21.33 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kun te, edustaja Bergbom, tästä arvonlisäveron kokonaisuudesta kyselitte, niin ehkä on hyvä nyt kuitenkin palauttaa mieleen, mistäs tässä salissa kesällä silloin äänestettiin, kun hallitus esitti, että yleinen arvonlisävero korotetaan 24 prosentista 25,5:een ja se tehdään 1. päivä syyskuuta alkaen. Ja kun tätä kokonaisuutta valtiovarainvaliokunnassa pitkin kevättä käsitelimme, niin kävi selvästi esille, että tämä korotus oli liian suuri ja tuli voimaan liian aikaisin suhteessa siihen, mitä sillä oli tavoiteltu, eliikkä siihen, että pystyttäisiin verotulokertymää nostamaan. Silloin jo asiantun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

tijat kertoivat, että tällä saattaa olla myös hyvinkin negatiivinen vaikutus siihen, kun kesken vuotta tämä tehdään, että se orastava luottamus, joka silloin itse asiassa oli himpun veran nousussa kuluttajien osalta, painuu uudestaan sitten miinusmerkkiseksi ja luottamus alkaa rakoilemaan. Sen takia esimerkiksi sosiaalidemokraatit esittivät silloin kesällä, kun tästä asiasta on päätetty, että sitä yleistä arvonlisäveroa korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä ja tehdään se vuodenvaihteessa — tehdään se vuodenvaihteessa.

Sen jälkeen, kun tämä arvonlisäveron korotus on astunut voimaan, kuluttajien luottamus kotimarkkinoilla todella on vähentynyt entisestään. Viimeksi tänään olemme saaneet lukea uutisista, joissa todetaan selvästi, että kuluttajien luottamus on vähentynyt. Ja kun nyt tähän yhdistetään se — tämän yleisen arvonlisäveron korotuksen lisäksi — että todella niitä alimpia kantoja ollaan korottamassa 40 prosenttia vuoden alusta, ja samalla silloin kesällä jo hallitus päätti, että tämä varsinkin pienille yrityksille, aloitteleville yrittäjille tärkeä arvonlisäverohuojennus poistetaan ja arvonlisäverovelvollisuuden alaraja jätetään 20 000:een — kun asiantuntijatkin ovat lähteneet siitä, että Suomessa se oikeampi taso olisi nyt ainakin se 30 000, jota täällä esimerkiksi me olemme esittäneet — nyt kun kaikki nämä lasketaan yhteen, niin edelleen kyllä pitäydyn siinä, että se politiikka, jota hallitus täällä arvonlisäverojen osalta tekee, on haitallista Suomen taloudelle ja työllisyydelle.

Senpä takia nyt esitämme tässä omassa vaihtoehtobudjetissamme niitä muutoksia tähän teidän talousarvioesitykseenne, että pidetään tämä yleinen kanta siinä, mihin eduskunnan enemmistö on sen päättänyt, mutta ei lähdetä nostamaan niitä alimpia kantoja ja nostetaan sitä arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nyt 10 000:lla, 20 000:sta 30 000:een, mikä helpottaa juuri kaikista pienimpien yritysten tilannetta, sekä tuetaan nyt ostovoimaa, koska se yleinen arvonlisäverokanta nousee, veronkevennyksillä, jotka ovat suurempia kuin hallituksella ja kohdistuvat pieni- ja keskituloihin. Tällä paketilla aivan varmasti saadaan myönteisempi vaikutus ostovoimaan kuin mitä hallitus esittää, ja sen takia toivoisin, että olisitte näitä harkinneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.36 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Pitkään mietin, ja tästäkin keskustelua käytiin, mihin tosiasiallisesti pohjaa tämä keskustan 40 000 nettomaahanmuuttajan vuositahti, millä toimella se rakennetaan. Ja täältä se löytyi, täältä se kuulkaa löytyi: keskusta esittää, että saatavuusharkinnasta luovutaan. Sivulla 12: ”Siirrytään yritysکوhtaiseen tarveharkintaan, eli yritys itse paikallisesti arvioi, tarvitseeko se ulkomaista työvoimaa. Sen sijaan, että virkamiehet ja poliitikot arvioisivat”. Tämä yhdistettynä siihen, että te olette vastustaneet sitä, että tässä maassa asetettaisiin se 1 600:n tai TESin minimiraja, yhdistettynä siihen, että esitätte myös, että tätä kolmen kuukauden sääntöä ei hyväksyttäisi ja loisitte mallin, jossa saatavuusharkinnasta luovuttaisiin, loisi kyllä aikamoisen katastrofin tämän maan työmarkkinoille.

Kerrataanpa. Saatavuusharkinnalla tarkoitetaan siis sitä tilannetta, että kun yritys tarvitsee työvoimaa, niin se voi sitä vapaasti etsiä EU- ja Eta-alueelta mukaan lukien Suomesta tietenkkin. Eli hänen pitää ensin laittaa rekrytointi auki. Elikkä kun se työnantaja rekrytoi, niin jos sitten näyttää siltä, että niillä saatavuusharkinta-aloilla niitä työntekijöitä ei löydy, niin tämän jälkeen hän voi hakea esimerkiksi kolmansista maista työntekijää, mutta ei ennen kuin hän on tarkistanut, onko työntekijöitä saatavilla laittamalla rekryn auki. Ja nyt te siis esitätte, että tästä luovuttaisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

Tiedätekö te, mihin tämä johtaisi, tämä esitys, että yritykset itse arvioisivat sitä? Yhdessä tämän kanssa, että ette kannata tuloeroja ja muuta, se loisi tilanteen, joka meillä tällä hetkellä osittain jo on, eli yritykset hyväksikäyttävät suomalaista veronmaksajaa. Esimerkiksi MaRa. Iltalehdessä MaRan edustaja sanoi, että no joo, kyllähän se näin on, että jos tänne tyyppi tulee esimerkiksi 1 400 euron tuloilla kuukaudessa, niin hän tulee tarvitsemaan siihen asumistukea ja muuta. He siis rekrytoivat kolmansista maista ihmisiä tänne palkalla, jolla ei tule toimeen, ja sitä kompensoidaan suomalaisen veronmaksajien maksamilla tuilla. Tämä on se malli, mitä te esitätte. Tämä loisi hyvin nopeasti yhteiskuntaan sellaisen kierteen, jossa eritoten joillakin aloilla esimerkiksi palkat eivät lähtisi nousuun, koska työvoiman saanti olisi taattu koko ajan: lisää vaan väkeä kolmansista maista sitä mukaa, kun työntekijä maasta poistuu.

Kehottaisin teitä aidosti harkitsemaan tätä. Sille on syynsä, että myös sosiaalidemokratit kannattavat saatavuusharkintaa. [Vasemmalla: Kyllä!] Hekin ymmärtävät, minkä takia se on luotu. Siinä nimenomaan pyritään suojelemaan ensinnäkin a) työmarkkinoita, mutta toisaalta b) myös suomalaista veronmaksajaa, koska täytyy ymmärtää, että tulijat eivät loppu. On paljon ihmisiä, jotka haluavat nostaa omaa elintasoansa, ja se 1 400 voi olla merkittävä elintason korotus ihmiselle, joka tulee jostain kehittyvästä tai kehitysmaasta Suomeen, hyvin merkittävä. Mutta, hupskeikkaa, Suomessa se ei olekaan merkittävä elintaso. Ja sen jälkeen he joutuvat ja ajautuvat sosiaaliturvan varaan, ja siitä seuraa isoja ongelmia suomalaiselle yhteiskunnalle. Miettikää vielä tätä uudelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

21.40 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen oppinut tuntemaan keskustan eduskuntaryhmän sellaisena tahona, joka suhtautuu vakavasti tähän vaihtoehtobudjetin laatimiseen ja myös sen tulopohjan pitävyyteen. Harmikseni kuitenkin huomasin, että täällä oli otettu käyttöön, varmaan ideoiden loppuessa, tulopuolella harmaan talouden kitkeminen, plus 100 miljoonaa euroa. Täällä tässä heidän läpyskässään esitetään, että 20 miljoonan euron panostuksilla saavutettaisiin 100 miljoonan euron tuotot. Arvioinpa niin, että jos todella tällainen satumainen tuotto olisi helposti saatavilla tällaisilla lisäpanostuksilla, niin eiköhän valtiovarainministeri Kulmuni, valtiovarainministeri Vanhanen, valtiovarainministeri Saarikko olisi jo tämän kirstun kyllä käynyt valtiolle tyhjentämässä. Suhtaudun tähän äärimmäisellä varauksella. Mutta tässähän ei sinänsä ollut vielä mitään uutta, vaan uutinenhan on siinä se, että he ovat laskeneet tänne tulopuolelle mukaan tämän pelaamisen lisenssimallin, 250 miljoonaa euroa. Tällä ilmeisesti halutaan rahoittaa esimerkiksi lupaus siitä, että he eivät korottaisi näitä alennettuja arvonlisäverokantoja tai jotain muuta vastaavaa hyvää täällä heidän vaihtoehtobudjetissaan.

No mikä ongelma sitten on siinä, että lasketaan mukaan tämä pelaamisen lisenssimalli, 250 miljoonaa euroa? Hallitushan on todellakin tuomassa lisenssijärjestelmän Suomeen, ja hyvä niin, kannatan sitä. Mutta totta kai sen laatimiseen ja sen yksityiskohtiin ja käyttöön-ottoihin liittyy vielä edelleen merkittäviä yksityiskohtia ja niitten parantamisia. Sen takia valtion budjettiin ei ainakaan hallitus, Orpon hallitus, ole siitä laskenut tulopuolelle mitään saamisia eikä tulekaan. Eihän valtiontaloutta voi vastuullisesti suunnitella sillä tavalla, että ristittää kädet ja toivotaan, että jokin uudistus ikään kuin nyt ensi vuoden aikana jossain tietyn kuukauden aikana tulisi voimaan, ja sitten sille lasketaan automaattisesti jo tuloja. Elikkä tämän tyyppisissä tulopuolen ratkaisuissa olisin odottanut keskustalta parempaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2024 vp

harkintaa ja pidättäytyvää, mutta ilmeisesti oli kiire päästä käyttämään nämäkin rahat ennen kuin ne on edes varmuudella lainsäädäntöuudistuksilla tienattu. [Aki Lindén: Sehän on Wallenheimolla jo valmiina se laki!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

21.42 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Heikisen sinällään ansiokkaaseen puheenvuoroon kommentoin.

Ensinnäkin tästä lisenssimallista: Tämä on yksi esimerkki siitä, että tarvitaan hallituksen kirittämistä tässäkin asiassa. Eteenpäin pitää päästä nopeammin ja sitä kautta saada tätäkin asiaa vietyä eteenpäin.

Mitä tulee tähän harmaaseen talouteen, niin muistelin — voi olla, että olen väärässäkin, mutta muistelin — että nämä harmaan talouden lukemat tulevat suoraan sieltä valtiovarainministeriön menokartoituksesta, se, millä summalla voidaan mikäkin saada. En menisi noin rohkeasti sanomaan, että tämä on satua. Kyllä minä muistelen, että tämä tulee ihan sieltä kautta, niin kuin ollaan esitetty, että mitä on mahdollista tästä harmaasta taloudesta saada.

Ja oikeastaan sen verran kommentoin tuossa vielä tätä perussuomalaisten kritiikkiä, että ainoa kritiikki taisi kohdistua tähän työperäiseen maahanmuuttoon, johon keskustalla on täällä tavoitteet, ja kyllä me sen takana seisomme. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 8. asiakohdassa.